

СЕКЦІЯ 3.

ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКІ РЕФЛЕКСІЇ В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНУ

ФІЛОСОФСЬКА ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ К. ЯСПЕРСА

*Хміль В.В., Дніпропетровський національний університет залізничного
транспорту ім. академіка В. Лазаряна*

При входженні України в європейський культурно-освітній простір передбачається, що вітчизняні філософи спроможні до самостійної філософської думки, тобто до використання загальноновизнаних теоретико-методологічних надбань, здатні осмислювати альтернативні підходи, піддавати їх філософській рефлексії, генерувати нові ідеї.

Редколегії українських філософських журналів, деякі з яких вже знаходяться у двох найвідоміших світових базах даних, мають справу з потоками непрофесійних статей, що більше нагадують реферативно-компіляційні опуси. Підвищена активність частини авторів, які претендують на філософський олімп, привела до помітного падіння якості статей, особливо історико-філософської спрямованості, з причини відсутності аналітики по відношенню до багатоманітних інтерпретацій, що стимулює занепад власне філософствування. Аналогічною є ситуація щодо рекомендацій статей до друку, яка свідчить про повну непрофесійність та безвідповідальність частини рецензентів. Як результат, з філософської творчості зникає інтелект, свіжа думка, зникає філософ як людина з широкою ерудицією, з безкомпромісним складом ума, позиція якої виходить за межі теоретичних принципів та установок суспільної свідомості.

Слушними є думки німецького філософа Карл Ясперс, котрий надав теоретичне підґрунтя як для поглиблення екзистенційних мотивів (конотацій) життя людини, так і до методологічних пошуків філософської творчості. Відомий у світі мислитель нагадує нам, що філософський аналіз здійснюється за парадоксальних обставин, тобто до знайомства з чужим твором у голові обізнаного читача вже іманентне присутній певний передбачуваний результат. А тому історія філософії постає діалогом між філософами минулого та сучасними, що утворює віртуальний зв'язок однодумців. Форми такого зв'язку і сьогодні забезпечують

простір для можливості здійснювати свої власні пошуки та спілкуватися. При відсутності широкої філософської культури та без власної точки зору цей пошук може перетворитися в безперспективну рутинну роботу, що загрожує перетворенням філософії в дескриптивну та маніпулятивну сферу. Часто забувається істина, що в гуманітарних науках існує не «дослідження», а особистісне судження та міркування, а тому будь-яке історико-філософське джерело є поштовхом для розвитку власних ідей, спрямованих на осмислення сучасного світу.

Сам Ясперс пише про «філософську історію філософії», котра є рефлексією історії та частиною сучасного аналітичного знання зі своїм альтернативним поглядом на ідеї, концепції та позиції попередніх авторів. Французький філософ Ж.Дельоз поглиблює означену позицію, висловлюючи її більш рельєфно. Історик філософії не повинен повторювати і відтворювати історично минулі смисли, а історико-філософське дослідження не повинне бути ідеальним дублюванням чужої творчості, розкриваючи усі «можливі модифікації оригіналу».

К.Ясперс справедливо зауважує, що деякі філософські твори за змістом викладеної в них думки настільки ж нескінченні, як і великі твори мистецтва. У них мислиться набагато більше, ніж знав про це сам автор. Істинне історичне розуміння передбачає обов'язковий глибинний аналіз, разом з тим і власне філософствування, сенс якого, – нагадує нам знову Ясперс, – в його сучасності: у нас є тільки одна реальність – «тепер і тут». Філософське мислення це завжди є рефлексія на сучасність, котра одночасно є станом пробудження від повсякденних життєвих проблем.

Доречно сказати, що ні К.Ясперс, ні Ж.Дельоз не звертають уваги на те джерело евристичності філософії, що стає важливим резервуаром філософського мислення через залежність філософії від мови та її структури, які іманентно відтворюють світовідчуття, впливаючи на світогляд націй та народів. Такі думки підтверджує спрямована на емпіризм англійська філософія, раціоналістичність німецької філософії, спрямованість сучасної французької філософії на постмодерністські розвідки. На окрему увагу заслуговує «філософський ген», який міститься у структурі української мови, котрий потребує свого розкриття у філософському мисленні та унікальних інтерпретаціях, невід'ємних від мовної складової буття.